

آن‌ها است بیع و شری در ممالک محروسه ایران و بدون استثناء بنمایند لهذا لازم شد که تفصیل را به عرض حضور جناب مستطاب عالی برسانیم ، که چون بنا بر احترام تلگراف جناب عالی و بعض مذاکرات منسوبه به جنابعالی اعلیحضرت اقدس شهرباری ماها را خواسته تحقیقات فرمودند که آیا این شهرت حکم منسوب به جنابعالی صحیح است یا خیر ؟ به محض این که عرض شد صحیح است فوراً جناب امین‌السلطان را مأمور فرمودند ، با دستور العملهای مؤکده و زحمات زیاد این عمل را موقوف و انحصار را برداشته خوب است که جناب مستطاب عالی در این موقع تشکر این توجه ملوکانه را تلگرافاً به عرض حضور همایونی برسانید امضاء (محمدحسن آشتیانی) (سیدعلی اکبر تفرشی) (محمد رضا طباطبائی) (فضل‌الله نوری) (امام جمعه) ۱۶ جمادی الاولی (۱۳۰۹) (۱)

جواب تلگراف آقایان از میرزای شرازی

خدمت آقایان عظام دارالخلافة ضاعف‌الله اقدامهم - بشارت رفع دخانیة موجب مزید تشکر و امیدواری و دعاگوئی ذات اقدس همایون اعلیحضرت شاهنشاه خلدالله ملکه گردید انشاءالله به همت عاطفت ملوکانه دست خارجه بالمره از ابران کوتاه خواهد شد .

تاریخ وصول تلگراف ۳۰ شهر جمادی الاولی (۱۳۰۹) (۲)

تلگراف حضرت مستطاب میرزای آشتیانی

به حضرت آیه‌الله میرزای شیرازی اعلی‌الله‌تعالیهما

به عرض بندگان حضرت مستطاب حجة الاسلام آقای حاج میرزا محمدحسن دام ظلله می‌رساند عریضه تلگرافی شما تشکر از مرحم ملوکانه درباب رفع امتیاز که به توسط دعاگو به حضور مبارک بندگان اعلیحضرت اقدس شاهنشاه جمجاه اسلام پناه ظل‌الله تعالی خلدالله ملکه و دولته و ادام‌الله ظلله‌العالی عرض شده بود به عاکفان حضور مبارک به توسط حضرت مستطاب اسعد اشرف اجل افخم وزیر اعظم آقای امین‌السلطان دام اجلاله رسانده ، جواب را به توسط ایشان تحصیل کرده ، مخابره نمودم . معلوم است همواره در دعاگوئی وجود مبارک بندگان اعلیحضرت اقدس ظل‌الله خلدالله ملکه که سبب قوام دین و دولت است اهتمام داشته و دارند ، که سایر علماء اعلام فضلا از رعیت و عوام اقتدا نمایند و حضرت مستطاب اجل وزیر اعظم دام اجلاله کمال مسرت و اطمینان امتنان را از تفقدات حضرت عالی از تلگرافاتی که به دعاگو شده و از نظر

۱- در اصل: ۱۳۲۷ است - محققاً اشتباه شده ۲- در اصل: ۲ شهر جمادی‌الاولی

ایشان گذشته دارند و مستدعی هستم که در مظان اجابت دعا از نظر حضرت عالی نروند .
(الداعی المخلص محمد حسن الاشتیانی)

تلگراف حضرت آیه الله میرزای شیرازی

به جناب حجة الاسلام میرزای آشتیانی اعلی الله مقامهما

بسم الله الرحمن الرحيم - خدمت جناب مستطاب شریعتمدار افتخارالمجتهدین العظام حجة الاسلام آقای میرزا محمد حسن سلمه الله تمم ، تلگراف جناب عالی در باب رفع امتیاز دخانیه و اعلان بر ترخیص استعمال ، به موجب نوشته احقر رسید . البته آنچه صلاح دانسته اید ، عین صواب است ، و من بعد هم منعی از استعمال چنانچه اعلام فرموده اید نیست ، و الحق از مراحم ملوکانه که مایه قوام دین و دولت بود ، کمال امتنان و شکرگزاری دارم . تلگراف تشکری به حضور مبارک عرض کرده ام که انشاء الله به مرحمت جناب عالی خواهد رسید و از حسن اقدامات و اهتمامات جناب مستطاب اجل آقای امین السلطان دام اقباله العالی هم جناب عالی اظهار کمال امتنان احقر را خواهید فرمود عریضای هم به حضور مبارک با جواب رقیمة جناب اجل زید اجلاله به صحابت جناب مستطاب عمدة الفضلاء والمحرمین حاج میرزا باقر واعظ ایدالله افادته که برای اظهار شکر این نعمت به طهران معاودت نموده انشاء الله خواهد رسید .

(الاحقر محمد حسن الحسینی)

تلگراف تشکر حضرت آیه الله

میرزای شیرازی به حضور اعلی حضرت ناصرالدین شاه

بسم الله الرحمن الرحيم - به توسط جناب مستطاب شریعتمدار افتخارالمجتهدین العظام حجة الاسلام آقای میرزا محمد حسن سلمه الله تعالی - به شرف عرض حضور اعلی حضرت اقدس شاهنشاه خلدالله ملکه می رساند . بشارت رفع اختصاص دخانیه بر حسب تلگرافات علماء اعلام دارالخلافه کثیرا الله امثالهم موجب کمال شکرگزاری و امیدواری و سبب مزید دعاگوئی گردید ، بر اهالی مملکت لازم است به مرزبانی شاهنشاه اسلام پناه اعز الله نصره مباهات نمایند . که با کمال استقلال و نهایت مطاوعت رعیت همین که محقق شد که این اختصاص منافی ملت و بر عموم رعیت شاق است محض اعلاء کلمة ملت و رفاه عموم رعیت صرف توجه ملوکانه و همت خسروانه فرموده به استمداد از میامن الطاف امام زمان عجل الله ارواحنا فداء بالمره رفع همه مفاسد مترقبه را فرموده اند و این سنت عادلانه را ، که واقعا موجب حفظ دین و دولت و مایه احیاء مساعی جمیلة سلاطین سلف شکرالله مساعیهم و سر مشق ملوک اعصار لاحق در نشر عدل و ترفیه جال رعیت و محافظت حدود

دولت و ملت و بسط بساط امن و امان بود اجراء فرموده اند ، تا دلیل فرط معدلت و رعیت پروری شاهنشاه اسلام پناه خداالله ملکه باشد و این معنی سبب مزید تشکر کافه علماء و عموم رعایا گردید . همواره از حضرت احدیت عز اسمه خواستارم که نعمت وجود سلطان عادل و پادشاه دین پرور را مستمر فرماید و ظل عواطف ملوکانه را بر مفارق مسلمین جاوید و پاینده دارد .
(الاحقر محمدحسن الحسینی)

تاریخ وصول تلگراف شهر رجب المرجب (۱۳۰۹)

جواب تلگراف مزبور

از طرفی اعلیحضرت ناصرالدین شاه قاجار

جناب مستطاب حجة الاسلام آقای حاج میرزا محمد حسن شیرازی سلمه الله تعالی تلگراف نامه آن جناب متضمن تحسین النفاء عمل تنبها کو و شکر نسخ قراردادی که موجب بعضی توهّمات و شکایت ها شده بود ملحوظ افتاد ، نیت پاک آن جناب در اصلاح اسلام و مسلمین و خیر دولت و دین معلوم است . البته از نظر حق آن جناب پوشیده نیست که حفظ صرفه و آسایش رعیت را فریضه ذمت خود شمرده و هرگز از این وظیفه اصلی غافل نمانده ایم ، دعوات خیریه و توجهات مقدسه آن جناب را منتظریم . در هر مرحله به نیات ما مدد کند و آنچه مایه سعادت و سلامت این ملت است به خواست خدا تکمیل نمائیم و انشاء الله به همت آن جناب مستطاب و اهتمام علماء اعلام اساس دین مبین محکم و این اخلاق و معارف که مزیت مسلمین در این است ترویج شود ، تا به عون و عنایت باری تعالی بتوانیم تکلیف واجب خود را ادا کنیم . باز از آن جناب التماس دعا داریم .

تلگراف حضرت آیه الله

میرزای شیرازی به حضرت آیه الله میرزای آشتیانی

بسم الله الرحمن الرحيم - خدمت سرکار شریعتمدار مجتهد الزمان ملاذالانام حجة الاسلام آقای میرزا محمد حسن سلمه الله تعالی . سابقاً تلگرافی در امر دخانیات و تعلیق اذن بر وصول خط شریف عرض شده ولی فعلاً محرمانه می نویسم که در اصلاح این امر ، حال که اولیای دولت قاهره اقدام دارند باید جناب عالی بر مکنون خیالات ایشان مطلع باشید و از کیفیت علاجی که در این باب متصدی می شود مستحضر شوید ، که مؤدی به فساد دیگری نباشد که در علاج او باز گرفتاری جدید برای دین و دولت دست بدهد و البته عین آن سندی که دولت به فرنگی داده اند مسترد خواهند داشت ، که دیگر اجانب امیدی در مملکت ایران نداشته باشند و یکسره مقطوع الرجاء بشوند و باید از جانب دولت اطمینان

کاملی به رعیت داده شود و فرمانی مستحکم در رفع ابدی این امر و مختاریت رعیت صادر شود ، که بر بیع و شرای دخانیات در داخله و حمل به خارجه مسلط و مختار باشند و از هر جهت قلوب رعیت از وحشت و اضطراب بیاسایند و از وخامت عاقبت این کار مأمن شوند و با رفاهیت و آسایش مشغول دعا گوئی و شکر گزاری ذات همایون شاهنشاه اسلامیان پناه اعزاز نصرته باشند ، و تا تفصیل مطلب به همین وجه بر خود احقر به تصریح جناب عالی معلوم نشود اذن نمی توانم داد حکم به حرمت مستمر است و خوب است همین مطلب را به جناب مستطاب اجل آقای امین السلطان دام اقباله عالی در موقع مناسب مذاکره نموده مسئله را موافق صلاح دین و دولت فیصل بفرمائید (محمدحسن الحسینی) تاریخ وصول تلگراف (۴ شهر رجب ۱۳۰۹)

صورت تلگراف

امین السلطان به حکام ولایات ایران

به حکام ولایات عموماً بر حسب امر قدر قدرت اعلیحضرت اقدس همایون شاهنشاهی روحنا فداء ابلاغ می شود. بنا به مرحمت و رأفت همایون شاهنشاهی نسبت به عموم ممالک محروسه ایران بعد از آن که معلوم شد که عمل انحصار تنباکو و منوبل آن بر عموم اهالی قدری شاق است و از خاکپای اقدس همایونی مستدعی معافی و موقوفی آن شدند ، برای آسایش خاطر عموم اهالی و رعایا و تکمیل مزید دعا گوئی وجود مبارک این انحصار و منوبل در تمام ممالک محروسه ایران از امروز متروک و موقوف فرمودند و ضرر و خسارت کمپانی را از ممر دیگر معین و مقرر خواهند فرمود که به مرور به کمپانی پرداخته خواهد شد ، از تاریخ این تلگراف بدانید و به عموم اهالی و علماء و اعیان و تجار و غیر هم را اطلاع بدهید تنباکو و توتون و عموم اجناس دخانیه خودشان را به هر کس و به هر قیمت و به هر نحو که میل دارند بیع و شری نمایند . به مأورین و کسان اداره دخانیه اگر چه رئیس آنها یقیناً اطلاع داده است شما هم اطلاع بدهید ، که حکم از این قرار است و ضمناً به موجب امر همایونی روحنا فداء تأکید می شود مبادا نسبت به مأورین آنها خلاف قاعده و خلاف احترامی حرکت بشود ، که موجب تنبیه و سیاست شدیدی خواهد شد. مردم هم خودشان را از این زحمت آسوده دانند و به دعا گوئی وجود مسعود همایونی و شکر گزاری مراحم کامله همایون خسروانه بیفزایند و بعضی حرکات جاهلانه را بکلی موقوف نمایند و عرایض تشکرانه علماء اعلام را به خاک پای مبارک برسانند.

(۱۶) جمادی الاولی ۱۳۰۹ (امین السلطان)

تلگراف حاج حسن

وکیل الدوله کرمانشاهی به توسط حاج عبدالرحیم

حضور مبارک بندگان حجة الاسلام آقای میرزا روحی فداء جسارت به عرض می نماید - علماء دارالخلافه سه طغرا تلگراف به حضور مبارک عرض کرده و به توسط جناب آقای ملک التجار دارالخلافه که از اجلاء اشخاص و دوستان فدوی است استدعای بذل مرحمت و عنایت در صدور جواب کرده اند . مستدعی آن که از مرحمت جواب، جناب معزی الیه و فدوی را قرین سرافرازی و افتخار فرمائید .
(فدوی - حسن)

تلگراف آقامیرزا حسن آشتیانی

به حضرت آیه الله میرزای شیرازی

کرمانشاهان - بغداد - به توسط حاج عبدالرحیم وکیل الدوله . خدمت ملاذالانام حضرت مستطاب حجة الاسلام والمسلمین آقای حاج میرزا محمد حسن دام عمره و مدظله - عرضه می دارد که امتیاز دخانیات از داخله ایران و خارجه آن بکلی به همت ملوکانه خسروانه و تدبیرات کافیه از جانب سنی الجوانب اعلی حضرت اقدس شاهنشاه اسلام پناه خلدالله ملکه و دولته به توسط حضرت مستطاب اجل اشرف وزیر اعظم آقای امین السلطان دام اجلاله و کفایت ایشان از بابت آسودگی عامه رعایا و احترام حکم شرع که منسوب به حضرت عالی شده در باب منع از استعمال تنباکو و توتون رفع شده هر چند سابق براین هم مطلب عرض شده بود چون سر بسته بود و فی الجمله اجمالی داشت لهذا مجدداً حاجت به عرض شد که سریعاً اذن کشیدن قلیان و غیره را داده و ضمناً اظهار دعا گوئی از این مرحمت ملوکانه بفرمائید و خدمت حضرت اجل را هم در ملت و دولت منظور داشته باشید .

(الداعی المخلص - حسن آشتیانی)

تلگراف آقا سید علی اکبر تفرشی

کرمانشاهان - بغداد - به توسط حاج عبدالرحیم وکیل الدوله . به شرف عرض حجة الاسلام آقای حاج میرزا محمد حسن ادام الله افاضته می رساند که آنچه جناب شریعتمدار ملاذالاسلام به عرض رسانیده اند مطابق واقع می باشد انشاء الله مرحمت فرموده تجویز شرب توتون و تشکر از مراحم ملوکانه خدیوانه خواهند فرمود .
(خادم شریعت مطهره - علی اکبر حسینی تفرشی)

تلگراف آقا شیخ فضل الله

کرمانشاهان - بغداد - به توسط حاج عبدالرحیم - خدمت حضرت مستطاب حجة الاسلام والمسلمین ادام الله تعالی ظلّه - عرض می شود که چون سابقاً به حسب

حکمی که از جناب مستطاب عالی سمت انتشار پذیرفت در نهی استعمال دخانیات به مجرد استماع ، عامه مسلمین اطاعت نمودند و بکلی ترك کردند و فعلاً نیز متروک است. از آنجا که ذات اقدس همایون علیحضرت قدر قدرت شاهنشاه دین پناه ابدالله شوکته همواره به تبعیت قواعد دین مبین کمال اهتمام و بذل جهد می فرمایند به توسط حضرت مستطاب اجل اشرف وزیر اعظم آقای امین السلطان و کفایت ایشان استدعای حضرت عالی و رعایت رعایای ممالک محروسه ایران رأفت و مرحمت فرمودند . امتیاز انحصاری که به خارجه مرحمت شده بود موقوف و ید خارجه را از تصرفات دخانیات ایران در داخله و خارجه کوتاه و مسلوب الاختیار فرمودند و حسب الامر اقدس اعلانات شافی به عموم رعایا شد ، که با کمال امیدواری به مراحم ملوکانه به دعا گوئی و کسب تجارت خود کما فی السابق من غیر تفاوت باشند و سابقاً به نحو اختصار تلگرافی دایر به تشکرات عرض شده بود. چون فعلاً رفع مانع بکلی شده و بالمره امتیاز را برداشته امر به حد خود کما فی السابق رسید . مستدعی از حضرت عالی آن که به عبارت صریح واضح بعد از تشکر از مراحم ملوکانه اجازه بفرمائید که خلق مشغول استعمال دخانیات کما فی السابق باشند و از مکاسب خود باز نمانند و مشغول به دعا گوئی سلامت ذات اقدس همایون شاهنشاه دین پناه متع الله المسلمین بطول بقاء دولته باشند، و این عرایض صادقانه از احقر فضل الله نوری است. به نشان و علامت تفویض و کالت مطلقه در امر مرحوم حاج محمدعلی اسفهبانی شهر به تاجر شاهرودی. فوراً جواب لازم است سلام علیکم و رحمة الله وبرکاته

تلگراف آقای سید محمد رضا طباطبائی

کرمانشاه . بغداد - به توسط جناب وکیل الدوله دام مجده - خدمت جناب مستطاب حجة الاسلام والمسلمین آقای حاج میرزا محمد حسن ادام الله ظله، عرضه می دارد: مسئله انحصار دخانیات همان قسم است که آقایان عظام سلیم الله مشروحاً معروض داشته اند. فی الحقیقه بندگان اقدس همایونی خلد الله ملکه وسلطنته در آن مرحمت تمامی به عموم ملت ایران تفضل فرموده و کلیه این فقره سورت قدیم شد و حضرت اجل اشرف وزیر اعظم ، آقای امین السلطان دام اجلاله، لازمه جد و جهد را در رفع این کار به عمل آوردند. اکنون استدعای همه آن است که معجلاً اجازه استعمال تنباکو و توتون را مرحمت فرمائید که در تأخیر اجازه خدا نخواستہ فسادی مترتب نشود. به احتمال این که جناب آقای آقا سید محمد اخوی به سمت کر بلا مشرف شده باشند مستقیماً جسارت شد .

(اقل خدام اهل علم - سید محمد رضا)

تلکراف آقا میرزا زین العابدین امام جمعه توران

بغداد - به توسط حاج عبدالهادی تاجر استرآبادی خدمت حضرت حجة الاسلام والمسلمین آقای حاج میرزا محمد حسن دام ظلّه العالی، در فقره دخانیات تفصیلی واقع گردید که عرض حضور عالی لازم است. سواد دستخطی از حضرت عالی معروف گردید که عین عبارت این است:

بسم الله الرحمن الرحيم - اليوم استعمال تنباکو و توتون بای نحوکان در حکم مجاربه با امام زمان صلوات الله علیه است.

(حرره الاحقر - محمد حسن الحسینی)

بعضی گفتند دستخط حضرت عالی این نیست بعضی گفتند هست چون نسبت به حضرت عالی داده شده بود، شاهنشاه اسلام پناه به جناب امین السلطان امر فرمودند امتیاز دخانیات یکگی موقوف و برداشته شود و به حالت اولیه رجوع گردد و به زحمت زیاد امتیاز و انحصار دخانیات را از خارجه و داخله برداشتنند و داعی و سایر آقایان علماء به شکرانه این مرحمت تلکرافی حضور حضرت عالی عرض نمودیم. جواب رسید چون تصریح نسبت به حلیت قلیان نشده بود بین عوام غائله مرتفع نشده است. حالا لازم شد تلکرافاً عرض کنم که چنانچه قلیان حرمت ابدی دارد تلکراف فرمائید که دیگر احدی قلیان نکشد و چنانچه اسلا حرمت نداشته و یا بعد از رفع علت و برداشتن امتیاز حرمت پیدا کرده نیز مفصلاً تلکراف فرمائید، که جمیعاً اطاعت نموده و رفع تردید و فساد عوام بشود. تعلیقه ای که در حق جناب شریعت مآب آقای حاج سیدعلی اکبر سلمه الله تعالی فرموده بودید کتباً جواب عرض کرده ام. علاوه بر این تلکراف که می فرمائید جواب این عریضه را نیز کتباً دستخط مبارک به اذن و رخصت یا حرمت قلیان و منع مفسدین فرمائید که لازم است.

جواب مکتوبی که امام جمعه نوشته است چون محتوی بر مطالب تاریخی است در این مقام درج می نمایم:

مکتوب امام جمعه به حضرت آیه الله شیرازی

به شرف عرض عالی می رساند - تعلیقه شریفه حضرت حجة الاسلام عالی مدظله که به داعی مرقوم فرموده بودند زیارت نمود و کمال مسرت از سلامت وجود مقدس حاصل گردید. حضرت احدیت جل اسمه را به تمام نعمائی که به اهل اسلام عنایت فرموده شکر می کنم، خصوصاً به نعمت وجود مبارک حضرت عالی که به اهل اسلام عنایت فرموده سلامتی وجود مبارک را از درگاه احدیت مسئلت می کنم، که بخدمت الله ترویج شرع با آن وجود مبارک است. در فقره جناب

شریعتمدار آقای آقا سید علی اکبر سلمه الله تعالی اظهار مرحمت فرموده بودند، خداوند شاهد حال است که از وقتی که واقعه ایشان را شنیدم در اصلاح آن کوتاهی نکردم و آنی آسوده نبوده‌ام و بعد از آن که به سمع مبارک اعلی حضرت اقدس همایونی خداالله ملکه رسید که با ایشان این نوع حرکت شده‌است، نهایت افسردگی بر ایشان دست داده‌است و درصدد تلافی و اصلاح برآمدند و جناب اجل افخم عالی وزیر اعظم دام اقباله هم نهایت اهتمام را در اصلاح این مسئله فرمودند. به جعل اکاذیب خاطر شاهنشاه اسلام پناه را از مفسده مشوش نموده عرض نموده بودند که جناب سید در منبر صریح گفته که تمام فرنگی‌ها را که در شیراز هستند باید کشت و جمعی را ایشان برای کشتن فرنگی و خلاف مذهب در دور خود جمع آوری نموده، قلب مبارک شاهنشاهی را مشوش از این فقرات نمودند. این بود که همین قدر که تلگراف فرمودند که جناب آقای معظم به زیارت عتبات مشرف شوند، چند وقتی در شیراز نباشند کسانی که سابقه عداوت با ایشان داشتند آن حرکات خلافی که به سمع مبارک رسیده و نسبت به جناب ایشان کردند و خدا و رسول و ائمه را به غضب آوردند. خداوند آنها را لعنت کند، که برای چند روزه دنیا این قسم حرکات می‌کنند و سید بزرگواری را به این صدمات می‌اندازند، از برکات اجداد طاهرین و توجه خاطر مبارک امیدوارم که امور جناب ایشان بعد از ورود به طریق دلخواه حضرت عالی و ایشان انجام داده شود. ولی همین قدر عرض می‌کنم و لازم دانستم که جسارت کنم که قلب مبارک شاهنشاه اسلام پناه راضی به این قبیل امورات که عرض شده و می‌شود نبوده و نیست و هرگز به این که کفر به اسلام غلبه نماید نبوده و نیست و نخواهد بود. و هم چنین جناب اجل وزیر اعظم دام علاه که در این جوانی معری و مبری از کافه معاصی است و مطیع شرع و شریعت، و اخلاصی نسبت به سادات خاصه دارد که هیچ يك از دولتیان مثل او نیستند (۱) و هر امری که از حضرت عالی نسبت به ایشان صادر بشود در اطاعت و اجرای آن حاضر بوده و هستند. در رقیمة مبارکه که به داعی مرقوم فرموده بودند اظهار مرحمت و عنایت هم به ایشان فرموده بودند، لهذا لازم دانست که بعضی از حالات ایشان را به عرض عالی برسانم و خود ایشان هم عریضه محض اظهار ارادت و اخلاص به حضور مبارک عرض نموده‌اند. چنانچه صلاح دانند جواب عریضه ایشان را مرحمت

(۱) وقتی که مثل امام جمعه کسی این گونه ترویج و تعدیل نماید از مثل امین السلطان فاسقی و ظالمی که او را به مرتبه عصمت رسانیده‌است، دیگر ما از سایرین چه بنویسیم. همین مدایح بی مأخذ بود که ما را به آن روز نشانید.

فرمایند که بیشتر مایهٔ ارادت ایشان خواهد شد . منتظر صدور اوامر و نواهی حضرت عالی بوده و هستم . خداوند وجود مبارک را از برای اهل اسلام پاینده بدارد . (الامرالمالی مطاع واسئلكم الدعاء)
در نوزدهم ماه جمادی الاولی ۱۳۰۹ چند تلگراف از سامره رسید که عیناً درج می‌شود :

تلگرافی حضرت آیه الله

میرزای شیرازی به حضرت حجة الاسلام میرزای آشتیانی

سرکار شریعتمدار افتخارالمجتهدین العظام ، عمادالاسلام ، آقامیرزا محمد حسن سلمه الله تعالی - تلگراف جنابعالی و سایر علماء اعلام در باب رفع دخانیه رسید . اگر چه به مراحم ملوکانه و التزام شاهنشاه دین پناه خداالله ملکه به احکام شرع و فرمودهٔ جنابعالی و سایر علماء کثیرالله امثالهم کمال وثوق و اعتماد هست ولی چون تلگراف در این وقت محل اعتماد نیست ، متوقع آن که به خط شریف تصریح فرموده که اختصاص بالکلیه از داخله و خارجه به حسب واقع از ایران مرتفع و دست اجانب را از این عمل بالمره قطع نموده اند و احتمال عود و تبدیل و تبعیض به هیچ وجه نیست تا سبب خاطر جمعی این جانب شود و الا به موجب شریعت مطهره استعمال دخانیات جایز نیست و حکم به حرمت کماکان برقرار است تغییر نخواهد یافت .

(محمد حسن الحسینی)

تلگراف حضرت آیه الله

میرزای شیرازی به جناب امام جمعه طهران

جناب مستطاب لاذالانام ، ظهر الاسلام ، آقای امام جمعه سلمه الله تعالی تلگراف جنابعالی در باب دخانیه رسید، از صدور حکم سابق و ارتفاع آن سؤال فرموده بودید . بلی سابقاً حکم کرده ام و هر چند جنابعالی و سایر علماء اعلام تصدیق به رفع اختصاص فرموده اند و نهایت اطمینان و سکون نفس به معدلت و حسن نیت اعلیحضرت ظل الله عز نصره دارم ؛ ولی به جهت عدم اعتماد بر طریق تلگراف در این اوقات فعلاً رخصت موقوف است بر این که از طریق معتبر و فکر واقع حال بر خود حقیر معلوم شود و خود اخبار می‌کنم و الاحکم به حرمت کمافی السابق باقی است . رقیعهٔ شریفه که در امر جناب مستطاب شریعت مآب آقا سیدعلی اکبر فرموده بودید و مشتمل بود بر رقیعهٔ جناب مستطاب اجل آقای امین السلطان دام اقباله رسید . اقدامات و اهتمامات جناب اجل موجب امتنان شد . از صدق نیت و حسن فطرت ایشان همین قسم مترقب بوده و هست

میرزا آقاخان کرمانی

مقتول در سال ۱۳۱۴

... میرزا آقاخان سر به نوکری فرود نیاورد و روانه تهران شد... صفحه ۱۱

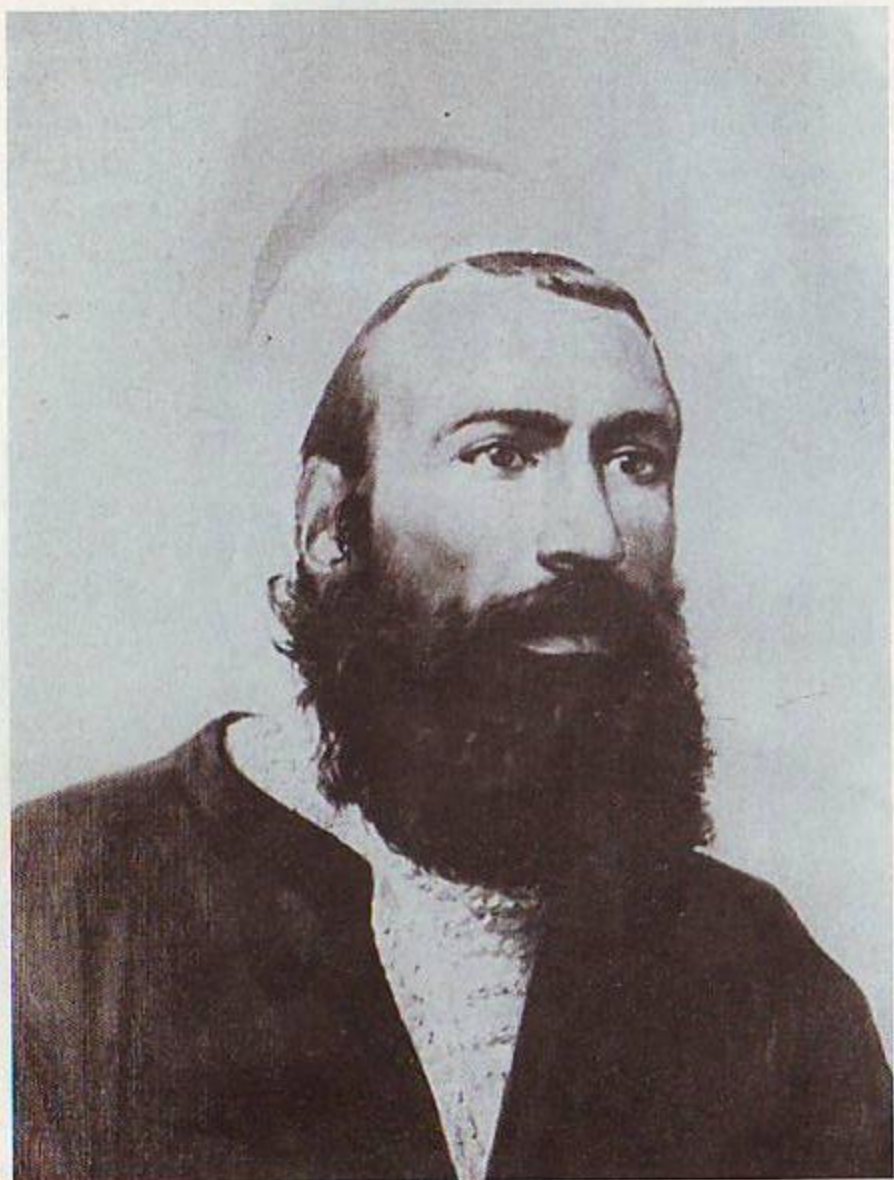
امین السلطان

تولد ۲۰ جمادی الاول ۱۲۷۴ مقتول در ۲۲ رجب ۱۳۳۵

و ... باری هنوز میرزا رضا که قاتل اصلی ناصرالدین شاه بود به ملاحظه احترام
ماه محرم و صفر در تهران زنده بود که امین السلطان حکم قتل آنان را (شیخ احمد دوجی
و میرزا آقاخان و خبیرالملک) صادر نمود ... ، صفحه ۱۴

شیخ احمد روحی
تولد ۱۲۶۳ قمری - مقتول به سال ۱۳۱۴

« ... و در باغ شمال محمد علی میرزا ولیعهد ، خودش با میرغضب بسر بالین آنها آمده ... آن وقت خود روحی میرغضب را به طرف خویش دعوت کرد ... ، صفحه ۱۵

میرزا حسن خان خبیر الملک

مقتول به سال ۱۳۱۴

« .. تا عاقبت حاج شیخ روحی را ، و بعد میرزا آقاخان ، و آخر میرزا حسن

خسد الملک را به قتل رسانند ... » صفحه ۱۵

انشاءالله تعالی در پیشرفت مقاصد راجعه به صلاح دین و دولت به استعداد از توجهات امام عصر (عج) کمال همراهی و مساعدت خواهند فرمود. جواب کتبی انشاءالله با پست می‌رسد.

از وصول این جوابها که بدین صراحت و وضوح در منع از دخانیات تأکید و تشدید شده بود بر تشویش و اضطراب اولیای دولت افزوده، این بود که اولیای دولت اظهار این تلکرافات را موافق صلاح وقت ندانسته به تلکرافخانه دارالخلافه و سایر تلکرافخانه‌های بلاد محروسه قدغن اکیدی شد، که در این خصوص هر تلکرافی که منافی مقاصد حالیه دولت باشد پنهان داشته، اصلاً اظهار ندارند. لهذا تلکرافاتی که در این خصوص از جانب حجة الاسلام به سایر بلاد محروسه نیز فرستاده شد، همه جا مأمور تلکرافخانه پنهان داشته و تا این غائله در میان بود اظهار ننموده‌اند. صورت پاره‌ای از تلکرافات را که به وسایلی چند بدست آورده‌ایم عیناً درج می‌نمائیم.

تلکراف به تبریز

تبریز - جناب مستطاب شریعتمدار ملاذالانام‌ظہیرالاسلام، آقای حاج میرزا جواد آقادم‌علاء - از آذربایجان سؤالاتی از حکم‌حقیر به حرمت استعمال دخانیات رسیده. بلی حکم کرده‌ام ولی اکنون تغییر نیافته و بر قرار است و تا خبر محقق به رفع حکم از خود حقیر به جنابعالی نرسد البته امر به استمرار ترک بالمعنه خواهید فرمود.

(محمدحسن‌الحسینی)

تلکراف به اصفهان

اصفهان - جناب مستطاب شریعت‌مآب آقای حاج شیخ محمدتقی سلمه‌الله تعالی - از اصفهان سؤالاتی از حکم حقیر به حرمت دخانیات شده بود. بلی حکم کرده‌ام و فعلاً حرام است و تا رفع ید فرنگی بالمعنه از داخله و خارجه به طریق تحقیق معلوم نشود و خود اخبار به رفع نکنم حکم منع باقی و اجتناب لازم و رخصت نیست.

(محمدحسن‌الحسینی)

تلکراف به شیراز

شیراز - جنابان مستطابان شریعتمداران آقامیرزا محمدعلی و آقاشیخ محمد حسن سلمه‌الله تعالی - سؤال از حکم حقیر به حرمت استعمال دخانیات فرموده بودند. بلی حکم کرده‌ام و فعلاً حرام است و تا رفع ید فرنگی بالمعنه از داخله و خارجه به طریق تحقیق معلوم نشود و خود اخبار به رفع نکنم، منع باقی و اجتناب لازم و رخصت نیست.

(محمدحسن‌الحسینی)